

“อายัดบัญชีเงินฝากเพื่อผู้เยาว์” นำส่งชำระหนี้ภาษีอากร ... ทำได้หรือ !?

โดยนายปกครอง

บัญชีเงินฝากเพื่อผู้เยาว์ เป็นการออมเงินเพื่อให้บุตรหรือผู้เยาว์ไว้ใช้จ่ายในอนาคต เมื่อมีอายุครบตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ บุตรจึงจะสามารถเป็นผู้เบิกเงินนั้นมาใช้ได้ บัญชีเงินฝากเพื่อผู้เยาว์ดังกล่าว ... จะมาเกี่ยวข้องกับชำระหนี้ภาษีอากรของบิดา จนกลายมาเป็นคดีพิพาทขึ้นสู่ศาลปกครองได้อย่างไร นายปกครองจะเล่าให้ฟังต่อไปครับ ...

เป็นที่ทราบกันว่า หากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ชำระหรือเสียภาษีไม่ครบถ้วน หรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ซึ่งทำให้เกิดหนี้ภาษีอากรที่ค้างชำระ โดยประมวลกฎหมายรัชฎาจารย์ได้กำหนดบทลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นการเสียเบี้ยปรับหรือเงินเพิ่ม รวมทั้งโทษทางอาญา และให้อำนาจแก่กรมสรรพากรบังคับชำระหนี้ภาษีอากรโดยยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระหนี้ภาษีอากรได้

ข้อพิพาทเรื่องนี้ ... เป็นกรณีผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร คือนายทองก้อนได้มีหนี้ภาษีอากรที่ค้างชำระ โดยกรมสรรพากรเห็นว่านายทองก้อนไม่มีเงินชำระหนี้ แต่กลับมีเงินฝากเข้าบัญชีเพื่อผู้เยาว์คือบุตรอันผิดวิสัยของบุคคลที่ไม่มีเงินมาชำระหนี้สิน **พฤติการณ์ต่อไปในทางหลีกเลี่ยงภาษี** กรมสรรพากรจึงได้แจ้งคำสั่งให้ธนาคารออมสินอายัดทรัพย์สินของนายทองก้อน โดยยึดสิทธิเรียกร้องของนายทองก้อนในบัญชีเงินฝากชื่อนายทองก้อน เพื่อ ด.ช. ทองม้วน และให้นำส่งเงินแก่กรมสรรพากรภายใน 7 วัน

ผู้จัดการธนาคารเห็นว่า เป็นบัญชีเงินฝากเพื่อผู้เยาว์ย่อมตกเป็นของผู้เยาว์ตั้งแต่เปิดบัญชี โดยจะถอนได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์เท่านั้น จึงมีหนังสือชี้แจงว่าไม่สามารถนำส่งเงินได้ ไม่นานนักกรมสรรพากรก็ได้แจ้งให้นำส่งเงินตามคำสั่งอายัดอีกครั้ง แต่ผู้จัดการยังคงปฏิเสธตามเหตุผลเดิม กรมสรรพากรจึงมีหนังสือแจ้งเตือนให้นำส่งเงินดังกล่าว แต่ผู้อำนวยการฝ่ายคดีของธนาคารได้มีหนังสือคัดค้านการส่งเงินตามคำสั่งอายัด และให้ยกเลิกคำสั่งอายัดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ต่อมา กรมสรรพากรได้แจ้งธนาคารออมสินว่า หนังสือคัดค้านคำสั่งอายัดได้ยื่นเกินกำหนดระยะเวลา จึงไม่รับไว้พิจารณา ผู้อำนวยการฝ่ายคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับเรื่องคัดค้านไว้พิจารณา และขอให้เพิกถอนคำสั่งอายัดดังกล่าว แต่กรมสรรพากรยืนยันตามเดิมว่าไม่อาจรับพิจารณาการคัดค้านคำสั่งอายัดได้ **ธนาคารออมสินจึงยื่นฟ้องกรมสรรพากรต่อศาลปกครอง** เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งอายัดที่พิพาท

คดีมีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาก่อนว่า ธนาคารออมสินมีสิทธิยื่นฟ้องกรมสรรพากรต่อศาลปกครองหรือไม่ ? เนื่องจากกรมสรรพากรเห็นว่า ธนาคารออมสินยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนฟ้องคดี เพราะมิได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งอายัดภายในกำหนดเวลา จึงถือว่าไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการคัดค้านตามข้อ 6 ของระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สิน ตามความในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2546 อันทำให้ไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า เมื่อพิจารณาระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการอายัดทรัพย์สินฯ ซึ่งใช้บังคับขณะเกิดกรณีพิพาท (ข้อ 6 ประกอบข้อ 12) เห็นได้ว่า การคัดค้านคำสั่งอายัดภายในกำหนดเวลาที่ระบุในคำสั่งตามแบบ ภ.ส. 17/1 กิติ หรือกรณีได้รับคำสั่งอายัดแล้วมิได้โต้แย้งหนี อันเป็นการไม่คัดค้านคำสั่งอายัดภายในกำหนดเวลาก็ดี เจ้าพนักงานก็มีหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวเหมือนกัน จึงถือได้ว่ากฎหมายภาษีอากรได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะ และแสดงให้เห็นว่าการคัดค้านคำสั่งอายัดตามระเบียบดังกล่าว มิได้มีลักษณะเป็นอุทธรณ์บังคับภายในฝ่ายปกครอง กรณีจึงมิใช่ขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะที่จะต้องดำเนินการก่อนฟ้องคดี ฉะนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งอายัดไม่ชอบ จึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ โดยไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งอายัดก่อนแต่อย่างใด ธนาคารออมสินจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง

ประเด็นปัญหาที่พิจารณาต่อมา คือ คำสั่งที่ให้ธนาคารออมสินอายัดสิทธิเรียกร้องของ นายทองก้อนในบัญชีเงินฝากเพื่อผู้เยาว์หรือบุตร โดยให้นำส่งเงินแก่กรมสรรพากร ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า สิทธิเรียกร้องที่กรมสรรพากรในฐานะเจ้าหนี้จะออกคำสั่งให้ อายัดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ภาษีอากรนั้น จะต้องเป็นสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ (นายทองก้อน) ต่อทรัพย์สินที่เป็นของลูกหนี้เท่านั้น เมื่อบัญชีเงินฝากดังกล่าวได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย กระทั่งวันที่ 29 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 ข้อ 13 และข้อ 14 (ใช้บังคับขณะนั้น) ซึ่งการที่จะถอนได้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้เยาว์เท่านั้น และเมื่อผู้เยาว์มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ธนาคารจะแจ้งให้ผู้ฝากโอนเงินฝากโดยปิดบัญชีเดิมและเปิดบัญชีใหม่ในนามของผู้เยาว์ที่บรรลุนิติภาวะนั้น

ดังนั้น เงินฝากในบัญชีดังกล่าวจึงมิใช่ทรัพย์สินของนายทองก้อน ซึ่งเป็นผู้ค้างชำระภาษีอากร แต่อย่างใด การที่กรมสรรพากรออกคำสั่งอายัดที่พิพาท จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งการที่นายทองก้อนนำเงินไปฝากในบัญชีเพื่อผู้เยาว์เฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง ถือเป็นเรื่องปกติวิสัยของบิดาที่มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรจะกระทำ ประกอบกับจำนวนเงินที่นำไปฝากมิได้สูงผิดปกติจนถือได้ว่าเป็นการยกย้าย ปิดบังหรือซ่อนเร้น อันเป็นการหลบเลี่ยงการติดตามเร่งรัดเพื่อจัดเก็บภาษี หรือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต จึงพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้นที่ให้เพิกถอนคำสั่งอายัดของกรมสรรพากร (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อร. 17/2566)

คดีดังกล่าวสรุปได้ว่า กรมสรรพากรในฐานะเจ้าหนี้จะออกคำสั่งให้อายัดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ภาษีอากรได้ จะต้องเป็นสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ต่อทรัพย์สินที่เป็นของลูกหนี้เท่านั้น โดยกรณีบัญชีเงินฝาก ที่เป็นชื่อของลูกหนี้เพื่อบุตรของตน ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายข้างต้น กรมสรรพากรไม่อาจออก คำสั่งอายัดได้ เพราะเงินฝากในบัญชีดังกล่าวตกเป็นของผู้เยาว์ อันมิใช่ทรัพย์สินของบิดาที่เป็นลูกหนี้หรือ ผู้ค้างชำระภาษีอากร ประกอบกับพฤติการณ์ของผู้ค้างชำระภาษีไม่เข้าลักษณะเป็นการยกย้าย ปิดบังหรือซ่อนเร้น อันเป็นการหลบเลี่ยงการชำระหนี้ภาษีอากร เนื่องจากมีการนำเงินไปฝากในบัญชีดังกล่าวเฉลี่ยเพียงปีละ 1 ครั้ง อันเป็นปกติวิสัยของบิดาที่จะพึงกระทำให้บุตร และจำนวนเงินที่ฝากก็มิได้สูงผิดปกติแต่อย่างใด ... นั่นเอง

(ปริกษาการฟ้องคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง 1355)